

GLASBENE ZVRSTI

SARA HORVAT

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
sara.horvat4@student.um.si

V tem poglavju bomo raziskali vpliv okolja in osnovnošolskih pedagoških pristopov na sprejemanje različnih glasbenih zvrsti. Poudarek posvečamo vlogi domačega in predvsem šolskega okolja, ki močno vplivata na otrokovo odprtost do raznolikih glasbenih zvrsti, in pomenu premišljenega podajanja glasbenih vsebin v osnovnošolskem izobraževalnem sistemu. Načelo postopnosti je ključno za učinkovito uvajanje glasbenih vsebin, saj omogoča učencem, da postopoma spoznavajo kompleksnejše ritme in zvrsti. Glasba ima različne učinke na učne procese: na primer, klasična glasba izboljšuje koncentracijo, pop glasba spodbuja čustveno angažiranost, ambientalna glasba pa ustvarjalnost. Poglavje osvetljuje tudi, kako glasbene vsebine bogatijo izobraževalno izkušnjo, spodbujajo medkulturno razumevanje in prispevajo k oblikovanju vrednot. Zaključujemo s poudarkom na pomenu vključevanja glasbene raznolikosti v šolski kurikulum za razvoj celostnega pristopa k učenju.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.19](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.19)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasba,
glasbene zvrsti,
izobraževanje,
okoljski vplivi,
integracija

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.19](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.19)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music,
musical genres,
education,
environmental impacts,
integration

MUSICAL GENRES

SARA HORVAT

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
sara.horvat4@student.um.si

This chapter explores the importance of the environment and pedagogical approaches in primary school for fostering acceptance of different musical genres. It emphasizes the role of the home and, especially, the school environment in shaping children's openness to diverse musical genres, as well as the significance of thoughtfully delivering musical content within the school setting. The principle of progression is highlighted as key to effectively introducing musical content, enabling pupils to gradually become acquainted with more complex rhythms and genres. Music impacts learning processes in various ways: classical music enhances concentration, pop music fosters emotional engagement, and ambient music stimulates creativity. This chapter also examines how musical content enriches the educational experience, promotes intercultural understanding, and contributes to the formation of values. It concludes by emphasizing the importance of integrating musical diversity into the school curriculum to support a holistic approach to learning.

University of Maribor Press

1 Uvod

Slovenski Učni načrt za glasbeno vzgojo (2011) poudarja poslušanje glasbenih primerov in vključuje spekter glasbenih stilov, zvrsti in zasedb, s ciljem razvijanja kritičnega odnosa do glasbe, razumevanja glasbenih pojavov in estetske občutljivosti učencev. Raznolikost glasbenih zvrsti je ključna tudi pri instrumentalnem izvajanju in ustvarjanju glasbenih vsebin, kar prispeva k celostnemu razvoju učencev in razumevanju glasbenega jezika.

Zvrst glasbe je izrazni okvir, ki vključuje način artikulacije glasbenih tehnik in poudarja tehnične značilnosti, ki presegajo specifične žanrske meje (Moore, 2001).

Rezultati novejših raziskav na področju vzgoje in izobraževanja, med njimi tudi Epure idr. (2020) kažejo, da so percepcije glasbenih zvrsti močno odvisne od kulturnega konteksta, vendar so tehnične in estetske značilnosti, kot so ritmični vzorci in harmonske strukture, univerzalne. Tudi v šolskem okolju je medkulturno razumevanje glasbe ključnega pomena in odpira možnosti za boljše prilagoditve glasbenih izobraževalnih strategij.

2 Glasbene zvrsti

Glasbene zvrsti so raznolike in kompleksne ter pogosto nejasno razmejene, saj se razvijajo na različne načine in se lahko med seboj prekrivajo. Tehnika, stil, vsebina, navdih in kontekst so ključni dejavniki za razvrščanje zvrsti (Van der Merwe, 1992). Učitelji nosimo odgovornost, da smo strokovno podkovani za predajanje znanja iz različnih področij glasbe. Za dobro razumevanje glasbenih zvrsti je ključnega pomena razlikovanje pojmov in s tem osnovna priprava na ustrezno nadaljnje izobraževanje. Moore (2001) opozarja na pomembnost razlikovanja med glasbenim žanrom in glasbeno zvrstjo, saj je žanr pogosto povezan z identiteto in estetskimi vidiki, kot sta tematika in vizualni slog izvajalcev, medtem ko se zvrst osredotoča na tehnične in izvedbene vidike.

2.1 Vloga okolja in pedagogike pri sprejemanju glasbenih zvrsti

Eden ključnih dejavnikov na področju odprtega sprejemanja najrazličnejših zvrsti glasbe v zgodnji starosti, je okolje, iz katerega otrok izhaja. To potrjuje raziskava Habe in Bratine (2018), v kateri ugotavljata, da so predšolski otroci zelo odprti do

različnih glasbenih zvrsti. Primerjava glasbenih preferenc otrok in staršev, ki sta jo izvedla, nakazuje, da so te povezane. Iz tega lahko zaključimo, da imajo okoljski vplivi odločilno vlogo pri oblikovanju otrokove zmožnosti apreciacije in sprejemanja glasbenih zvrsti.

Tako kot v življenju moramo učitelji tudi pri podajanju glasbenih vsebin upoštevati določena načela. Eno izmed teh je načelo postopnosti, kar za predstavitev in učenje pesmi pomeni, da moramo učencem jasno predstaviti glasbene vsebine, jih postopno posredovati in se pri tem izogibati stereotipom. Tornič Milharčič (2005) navaja, da moramo učitelji v šolskem okolju pri aktivnem poslušanju glasbe skrbno izbirati glasbene vsebine. Upoštevati je treba časovni obseg skladbe, ki se mora postopno povečevati. Kratke skladbe naj bodo v začetku preproste, kasneje pa se pri izbiri daljših skladb osredotočimo tudi na manj preproste vsebine, ki morajo vsebovati pestre ritme, opazne kontraste in tudi različne glasbene zvrsti. Takšne vsebine naj vsebujejo tako glasbo iz domačega okolja, kot tudi popularno glasbo sodobnega časa. Pri podajanju tovrstne vsebine moramo biti strokovni in doživljajski, saj se lahko hitro zgodi, da popularna glasba postane zgolj vir zabave.

Reichenberger (2007) ugotavlja, da velika večina predlaganih glasbeno-umetniških vsebin v Učnem načrtu za glasbeno vzgojo od prvega do devetega razreda osnovne šole predstavljajo ljudske pesmi in skladbe, saj se želi z njimi poudariti pomen ljudske glasbene dediščine.

V nasprotju pa po pregledu učbeniških gradiv za poučevanje glasbene umetnosti ugotavljam, da nekateri avtorji v pouk glasbene umetnosti v zadnjem triletnem osnovnošolskega izobraževanja vključujejo tudi predstavitve in opredelitve različnih glasbenih zvrsti in podzvrsti, kot so džez, rock, popularna in narodnozabavna glasba.

Objektivni pristop do različnih zvrsti je ključen za razvoj kritičnega odnosa do glasbe. Le s širokoglednim vpogledom učitelja in njegovim analitičnim pristopom bomo učence spodbudili k ustvarjalnosti (Tornič Milharčič, 2005). Otrokovo pozitivno stališče do ene tuje glasbe ter sposobnost njene izvedbe in analitičnega poslušanja vodi v večjo fleksibilnost do »drugačnih« zvrsti (Pesek, 1997).

2.2 Vpliv glasbenih zvrsti na učenje in razvoj glasbenega okusa

Iz izkušenj vemo, da lahko ima glasba pozitiven vpliv na učenje, saj pomirja in spodbuja zbranost. Obstaja neskončno možnosti za integracijo vsebin glasbene umetnosti na različnih področjih delovanja učencev. Song (2024) odkriva, da klasična glasba pozitivno vpliva na koncentracijo in produktivnost pri predmetih, ki zahtevajo logično in strukturirano mišljenje, kot sta matematika in naravoslovje. V nasprotju pop glasba poveča čustveno angažiranost, kar je koristno pri jezikovnih in literarnih predmetih, čeprav je lahko tudi moteča pri nalogah, ki zahtevajo poglobljeno osredotočenost. Ambientalna glasba s svojimi sproščujočimi in ponavljajočimi se ritmi ustvarja primerno okolje za ustvarjalne in telesne dejavnosti, saj pomaga ohraniti pozornost. S tem lahko potrdimo, da je vsebine glasbene umetnosti mogoče integrirati v druge učne predmete in s tem vplivati na učenčevo percepcijo glasbenih zvrsti.

Še posebej pomembno je vključevanje različnih glasbenih zvrsti skozi vsa vzgojno-izobraževalna obdobja osnovnošolskega izobraževanja ter postopno povečevanje njihove prisotnosti v učenčevi zavesti. Podatki, zbrani v študiji Črčinovič Rozman (1998) jasno kažejo, da se po dvanajstem letu starosti občutno poveča zanimanje za poslušanje glasbe, kar predstavlja ključno obdobje za oblikovanje glasbenega vrednotnega sistema. Izбира medijskih glasbenih slušnih vsebin pomembno vpliva na zaznavanje in razumevanje različnih glasbenih zvrsti, s čimer posredno oblikuje glasbeni okus in vrednote posameznika.

3 Zaključek

Raznovrstna uporaba glasbenih zvrsti igra ključno vlogo pri oblikovanju glasbenih preferenc, estetskega občutka in kritičnega odnosa do glasbe, zlasti v vzgojno-izobraževalnem okolju. Prilagoditev vsebin starostni skupini, postopno širjenje spektra glasbenih vplivov in poudarek na analitičnem poslušanju prispevajo k celostnemu razvoju glasbenega okusa. Učitelji in pedagogi morajo pri poučevanju glasbe ustvariti okolje, ki spodbuja odprtost in ustvarjalnost, ter v ospredje postaviti raznovrstnost zvrsti, saj s tem pomagajo graditi trajno spoštovanje do glasbene dediščine in sodobnih trendov. Integracija glasbenih vsebin v različne učne predmete pa dodatno obogati učenčevo izobraževalno izkušnjo in vpliva na poglobljeno sprejemanje.

Literatura

- Črčinovič Rozman, J. (1998). Upoštevanje popularne glasbe v učnem procesu. *Pedagoška obzorja*, 13(3-4), 107–112. https://www.dlib.si/listalnik/URN_NBN_SI_doc-J3LNN0H8/index.html
- Epure, E. V., Salha, G., Moussallam, M. in Hennequin, R. (2020). Modeling the music genre perception across language-bound cultures. V B. Webber, T. Cohn, Y. He in Y. Li (ur.), *Proceedings of the 2020 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing (EMNLP)* (str. 4765–4779). Association for Computational Linguistics. Doi: 10.18653/v1/2020.emnlp-main.386
- Habe, K. in Bratina, T. (2018). Katere glasbene zvrsti najraje poslušajo predšolski otroci? *Revija za elementarno izobraževanje*, 11(1), 77–90. doi: 10.18690/1855-4431.11.1.77-90(2018)
- Moore, A. F. (2001). Categorical conventions in music discourse: Style and genre. *Music & Letters*, 82(3), 432–442. <https://doi.org/10.1093/ml/82.3.432>
- Pesek, A. (1997). *Otroci v svetu glasbe: izbrana poglavja iz glasbene psihologije in pedagogike*. Mladinska knjiga.
- Reichenberg, M. (2007). *Glasbeni kašipot 4–6: priročnik za poslušanje glasbenih primerov pri pouku glasbene vzgoje v drugem triletnju devetletne osnovne šole*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Song, E. (2024). The Impact of Different Music Genres on Learning Efficiency in Various Academic Disciplines. *Transactions on Social Science, Education and Humanities Research*, 4, 589–599. <https://doi.org/10.62051/712jvf12>
- Tornič Milharčič, B. (2005). *Glasba: ustvarjalnost, preverjanje in ocenjevanje*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja. (2011). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_glasbena_vzgoja.pdf
- Van der Merwe, P. (1989). *Origins of the popular style: the antecedents of twentieth-century popular music*. Oxford University Press. <https://archive.org/details/originsofpopular0000vand/mode/1up>